

JOSEP MARIA SOLÀ-SOLÉ
(1924-2003)

AD PERPETUAM MAGISTRI MEMORIAM

El Dr. Josep Maria Solà-Solé naixia a Igualada (Anoia) el 3 de juliol de 1924 i moria a Washington DC (EUA) el 2 de desembre de 2003, i si uso l'imperfet i no el pretèrit és perquè, per als qui l'hem conegut i tingut el privilegi de ser deixebles seus, la seva presència no ha passat ni passarà mentre nosaltres no siguem ja història. Entre els grans homes que ha tingut Catalunya, sens dubte el nostre mestre ocupa un lloc molt prominent. I menciono Catalunya en aquest paràgraf perquè poques persones, si més no que nosaltres haguem conegut, han contribuït tant a propagar el gran i admirable bagatge històric, cultural, social i lingüístic de Catalunya. Entre nosaltres, els seus deixebles, com a mínim vuit (que jo recordi), van fer les seves tesis doctorals sobre filologia catalana i cal fer notar, per remarcar el mèrit del mestre, que només dos d'aquests vuit eren catalans. La resta va aprendre amb ell a conèixer, analitzar i, sens dubte, a estimar aquesta gran riquesa cultural i aquest poble amb el qual tots s'han identificat. En aquest aspecte cal esmentar que els estudis de filologia catalana tenien en Josep Maria Solà-Solé un dels seus grans impulsors: va ser un dels cofundadors de la NACS i en va organitzar el quart Col·loqui a Washington DC el 1984; en el decurs d'aquest col·loqui els seus alumnes li van oferir una miscel·lània en honor seu, en dos volums, en la qual van contribuir els especialistes més coneguts en les lletres hispàniques, clàssiques i semítiques (*Josep Maria Solà Solé: homage, homenaje, homenatge. Miscelánea de estudios de amigos y discípulos*. I. Edat Mitjana; II Renaixement, Segle d'Or i Lingüística. Barcelona: Puvill, 1984). En la Catholic University of America, on va ser director del Departament de Llengües Modernes, va organitzar gairebé tots els anys uns Jocs Florals, que es van convertir en una tradició en aquesta institució, i també simposis anuals d'estudis catalans. Ben merecudia fou la Creu de Sant Jordi que li va concedir la Generalitat l'any 2000.

Si va fer tant per les lletres catalanes no féu menys per les castellaneres i semítiques, camps en els quals va destacar com a investigador de renom internacional a Espanya, França, Alemanya i Estats Units. Ben jove va publicar en aquest mateixa revista l'article (1949-1950) *Al-*

guns arabismes catalans, ER, Vol. II, p. 107-111. En repassar la llista de premis, beques i ajudes a la investigació que va rebre, no podem deixar d'admirar-nos que «in vita breve explevit tempora multa». Vegem-ho: tot just acabada la llicenciatura a la Universitat de Barcelona amb un premi extraordinari per la seva tesi de llicenciatura sobre el filòsof jueu barcelonès Hasday Cresques, el govern francès li va concedir una beca per ampliar els seus estudis de semítiques a la Universitat d'Estrasburg; l'any següent va passar a París i va ingressar a l'École Pratique des Hautes Études on va conèixer altres investigadors i erudits en el camp de la lingüística comparada com Jacques Février, Marcel Cohen i Émile Benveniste i al mateix temps va assistir a les conferències de Marcel Bataillon en el Collège de France. En la capital francesa va entrar a formar part del Conseil National de la Recherche Scientifique i va escriure un estudi detallat sobre *L'infinitif sémitique*, tesi que, un cop aprovada en 1955, va ser publicada a la prestigiosa col·lecció de l'Escola (*L'infinitif sémitique; contribution à l'étude des formes et des fonctions des noms d'action et des infinitifs sémitiques*. Paris: Champion, 1961). Després de tres anys a París, el 1952, va aconseguir el lloc de lector d'espanyol a la universitat alemanya de Tübingen on, a més d'impartir els seus cursos de llengua i literatura catalana i castellana, assistia als cursos d'orientalística dels professors Maria Höfner i Otto Rössler i allí hi va escriure una segona tesi: *Las inscripciones sudarábigas monoteistas de época imperial*. Aquesta tesi, presentada a la Universitat de Barcelona, li va comportar l'obtenció del títol de doctor el 1959 i que li concedissin el Premio Nacional de Letras (aleshores anomenat Premi Francisco Franco).

El 1961 el va dur als Estats Units on va exercir la docència durant moltes dècades, pràcticament fins a la seva mort. Es va establir a la Catholic University of America, a Washington DC, i hi va fundar un departament que ha produït una sèrie d'investigadors de la literatura catalana i castellana i on va crear el 1989 un Center for Catalan Studies que va dirigir fins a 2002. També en aquest marc va escriure, entre molts altres llibres, el seu *Corpus de poesía mozárabe: las Hargas-s andalusíes* (Barcelona: Hispam, 1973), obra extensa i fonamental per aquests estudis.

No és possible en una necrològica tan curta, donar una bibliografia de la seva producció de llibres, articles i recensions que ocuparia diverses pàgines i que altrament es pot trobar a la miscel·lània que li fou dedicada i que hem esmentat més amunt. Tanmateix crec que cal mencionar la quantitat de premis, distincions i beques que es van concedir a la seva recerca per part de les organitzacions més prestigioses i conegudes. Encara que això sigui superficial, dona una mesura de la seva vàlua intel·lectual. A més de les ja esmentades, el nostre mestre ha estat Simon Guggenheim Fellow (dos cops), premi de l'American Council of Learned Societies, ha rebut diverses distincions de la Catholic University of America, de l'American Philosophical Society, del Consejo Superior de Investigaciones Científicas, del Comité Conjunto Hispano-Norteamericano i d'altres que seria massa llarg d'enumerar. El Dr. Solà-Solé ha estat col·laborador del CSIC, de la Österreichische Akademie der Wissenschaften (Viena), membre d'honor de l'Instituto Peruano de Altos Estudios Islámicos, numerari de l'Academia Norteamericana de la Lengua Española (Nova York), de la Hispanic Society of America, membre estranger corresponent de la Real Academia de la Lengua Española i president del primer i segon col·loquis de la Asociación de licenciados y doctores españoles en Estados Unidos i del quart de la NACS. El nostre mestre també ha estat distingit amb les condecoracions de la Creu de Sant Jordi i l'Orden de Don Quijote.

Qui vulgui conèixer les inquietuds intel·lectuals que movien aquest gran esperit, aquest inoblidable català i hispanista, pot llegir el llibre de reflexió personal *Jo i els anys. Memòries d'un professor rodamón* (Barcelona: Puvill, 1988).

Antonio TORRES-ALCALÁ
University of Memphis (Tennessee, EUA).